

Тазкия дарслари (63-дарс). Нафсни поклаш ва ахлоқни сайқаллашдан кўзланган мақсад

19:05 / 28.12.2019 3235

Нафсни поклаш ва ахлоқни сайқаллашнинг мақсадларидан бири, ибодатларни адо этиш жараёнида қалбни тўғри тутиш, хушув ва хузувни қойиллатиб адо этиш, бир сўз билан айтганда, ибодатларга руҳ бағишлашдир. Шунингдек, улар орқали иймонни амалий тарздаги ҳақиқатга айлантириш, куфрдан четланиш ва нифокдан қутулиш йўлга қўйилади.

Бу икки улуғ ишни амалга ошириш орқали айнан Қуръон ва Суннатда келган маъноларни тушуниш билан кифояланиб қолмай, уларнинг моҳиятини англаб етиш, бутун вужуд ила уларга амал қилиш йўлга қўйилади.

Нафсни поклаш ва ахлоқни сайқаллашнинг мақсадларини уламоларимиз асосан уч йўналишга тақсимлайдилар:

1. Банданинг Робби билан бўлган алоқасини ислоҳ қилиши.
2. Банданинг ўзи билан алоқасини ислоҳ қилиши.
3. Банданинг ўзгалар билан алоқасини ислоҳ қилиши.

Ушбу уч йўналишнинг ҳар бири бир қанча катта маъно ва амалларни ўз ичига олади. Қисқача тасаввур ҳосил қилиш учун улардан баъзиларининг

номини зикр қилиб ўтишимиз фойдадан холи бўлмас, деган умиддамиз.

I. Банданинг Робби билан бўлган алоқасини ислоҳ қилиши.

Бунда қуйидаги маъно ва амаллар ўз аксини топади:

1. Тавба.
2. Ҳамд, шукр ва ризо.
3. Истиффор.
4. Эҳсон, яхшилик ва фазилат.
5. Аллоҳнинг гўзал исмлари моҳиятини тушуниш.
6. Аллоҳнинг қазо ва қадардаги ҳикматини англаб етиш.
7. Аллоҳнинг ҳифзи ва ёрдамига банданинг ҳожати борлигини англаб етиш.
8. Ёрдам сўраш, паноҳ тилаш ва дуо.
9. Бандаликнинг мукамал бўлиши.
10. Аллоҳнинг ҳилми, карами ва афви чексиз эканини билиш.
11. Муҳаббат ва Аллоҳнинг Ўзига талпиниш.
12. Тавозеъ ва хушуъ.

II. Банданинг ўзи билан алоқасини ислоҳ қилиши.

Бунда қуйидаги маъно ва амаллар ўз аксини топади:

1. Банданинг ўзини ўзи таниши.
2. Такаббурлик ва манманлик тўнини ечиши.
3. Чегара ва торликнинг йўқолиши.
4. Бандада инсонийлик сифатларининг намоён бўлиши.
5. Надомат ва йиғи.

III. Банданинг ўзгалар билан алоқасини ислоҳ қилиши.

Бунда қуйидагилар ўз аксини топади:

1. Банданинг бошқаларга нисбатан бағрикенг бўлишни ўрганиши.
2. Банданинг бошқаларга нисбатан гўзал муомалада бўлишни ўрганиши.
3. Банданинг бошқаларга нисбатан рози бўлишни ўрганиши.
4. Банданинг бошқаларга нисбатан тавозеъли бўлишни ўрганиши.
5. Банданинг бошқаларга нисбатан кечиримли бўлишни ўрганиши ва ҳоказо.

«Руҳий тарбия» китобидан